

KÜLTEPE'DEN DEĞİŞİK BİR MASRAF LİSTESİ

İrfan ALBAYRAK

Bu yazımızda, 1988 yılı Kültepe kazılarında ele geçmiş, Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesinde korunan Kt. 88/k 71 kazı envanter numaralı belgeyi¹ tanıtmak istiyoruz.

Tablet, boyutları çok büyük olmasa da, sık yazılmış 61 satırı ihtiva etmektedir. Metnin Kültepe'den bulunmuş benzer listelerden farkı, belgede sözü edilen nesnelere çok çeşitlilik arz etmesi ve tabletin dört yerinde (st. 6, 7, 11-12, 51, 55-56, 56-57), bazısı arka arkaya iki kez yazılmak suretiyle *e-mu-ni ù e-ba-ru-tù-šu a-sí-(i-ma)* şeklinde, masraf listelerinde rastlanmayan bir ifadenin tekrar edilmesidir. "*Eniştemizi*² ve onun arkadaşlarını davet ettim" anlamında tercüme ettiğimiz bu cümlenin, çeşitli nesnelere için bazı harcamalar yapıldıktan sonra, belirli aralıklarla tekrarlanması, sanki söz konusu masrafların duyurulması için yapılan özel bir daveti hatırlatmaktadır.

Metinde herhangi bir şahıs adının geçmemesi ve cümle sonlarındaki fiillerin 1. tekil şahıs olarak çekimlenmesi, belgenin öznel olarak düzenlendiğini göstermektedir. Dolayısıyla, metnin hangi tüccarın arşivine âit olduğunu kesin olarak söylemek güçtür.

Kt. 88/k 71 (9 x 5,5 x 1,6 cm. siyah renkli)

- Öy. 1 *i-nu-mì e-mu-ni nu-še-ri-bu ki-ma*
iš-ri-im ^{r2/3} GÍN 15 ŠE *a-na mu-sá-ri-im*
áš-qúl 1/4 GÍN *a-na ša-hi-re-en₆*
2/3 GÍN 15 ŠE *a-na 3 ki-ra-tim áš-qúl*
- 5 1/4 GÍN *a-na ší-ri-im áš-qúl-ma*
e-mu-ni ù e-ba-ru-tù-šu a-sí-i
e-mu-ni ù e-ba-ru-tù-šu a-sí-ma
1 1/2 GÍN KÙ.BABBAR >>x<< *ga-me-er i-nu-mì iš-tù*
W[a-a]h-šu-ša-na i-li-kà-ni 1/4 GÍN *a-na*

¹ Tabletleri gün ışığına çıkarıp, filologların çalışmalarına açtığı için Prof. Dr. Tahsin Özgüç'e ve çalıştıkları arşivden bu belgeyi yayınlamam hususunda, gösterdikleri anlayıştan dolayı Prof. Dr. Sebahattin Bayram ve Prof. Dr. Salih Çeçen'e teşekkür ediyorum.

² Anlamında tereddüt olduğunu göstermek için *italik* yazdığımız bu kelime, filolojik açıklamalar kısmında st. 1 ile ilgili olarak verilen analizlerde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

- 10 *ša-hi-re-en₆* 1/2 GÍN *a-na* 2 *ki-ri-im áš-qúl*
 1/4 GÍN *a-na šī-ri-im áš-qúl-ma e-mu-ni*
ù e-ba-ra-tù-šu a-sí-i 4 1/2 GÍN *a-na*
 2 *na-ru-uq* *ù* 1 DUG *bu-uq-lim áš-qúl*
 4 GÍN *a-na* 2 *na-ru-uq ba-pí-ri-im*
- 15 *áš-qúl* 7 GÍN LÁ 15 ŠE *a-na* 6 *na-ru-uq*
še-am áš-qúl 6 2/3 GÍN *a-na* 4 *na-ru-uq*
ar-ša-tim áš-qúl 2 1/6 GÍN *a-na hi-im-tim*
áš-qúl 1 1/3 GÍN *a-na dí-iš-pì-im áš-qúl*
 2 1/4 GÍN *a-na pá-ni-ri ša al-pì-im*
- 20 *ù e-me-ri áš-qúl* 15 GÍN *a-na al-pì-im*
áš-qúl 2/3 GÍN *a-na* UDU *áš-qúl* 2/3 GÍN 15 ŠE
a-na UDU-*ma áš-qúl* 1/6 GÍN *a-na* UDU
 [x] GÍN *a-na* UDU *áš-qúl* 1 GÍN *a-na e-ri-qí-im*
 [x] LÁ 1/6 GÍN *a-na šú-ri-im a-na ša tí-ib-nim*
- 25 [áš]-*qúl* GU₄¹ *ut-pì-im* *ú e-me-ri-<im> áš-qúl*
 Ak. [x] GÍN *a-na* 2 *maš-ke ša-pá-tí-im*
 [áš-q] *úl* 3 1/6 GÍN *a-na* 2 *e-ri-qé-[en₆]*
 [ša e-š] *i áš-qúl* 1 GÍN LÁ 7 1/5 ŠE
- Ay. [a-na]-*ra-ni áš-qúl* 2 GÍN [a-na]
 30 [e]-*ri-qí-im ša kà-nu-wa*
 [x] GÍN *a-na a-lá-ni ù ki-ra-ni*
 [x+]5 GÍN *a-na* 30 *ša-hi-ra-tim*
 [x+]4 GÍN *a-na* Ì.GIŠ *áš-qúl* 1/4
 [G]GÍN *a-na um-zi-im* 1/3 GÍN *a-na šu-um-ki*
- 35 *áš-qúl* 1/2 GÍN *a-na* 1 DUG *ha-áš-lá-tim*
áš-qúl 1 LÁ 1/6 GÍN *a-na-ru-uq pá-e*
áš-qúl 1/6 GÍN *a-kà-nu-wa ša ki-ra-tim*
 1 GÍN *a-na zi-re ma-lá-hi ú ha-ba-ša-tim*
 1/4 GÍN *a-na hi-im-tim bi₄-iš-tim áš-qúl*
- 40 1/2 GÍN LÁ 7 1/2 ŠE *a-na e-ši áš-qúl* 22 1/2 ŠE
a-a-kà-nu-wa áš-qúl ša-ku-kam a-[x]-šu
a-dí-in 1/4 GÍN *a-na ak-li-i[m x]-tim*
 15 ŠE *a-qá-ni* 2/3 GÍN 15 ŠE *a-na ku[-x-(x)-t]im*
áš-qúl 15 ŠE *a-na ki-ki-a-ni áš-qúl*
- 45 5/6 *ma-na a-na* 5 *ku-ta-ni áš-qúl*
 4 1/2 GÍN *a-na na-ah-lá-pá-tí-ša áš-qúl*
 4 GÍN *a-na ší-it-ri-ša áš-qúl*
 3 GÍN *a-na ší-it-ri áš-qúl-ma a-ma-tim*
ar-ku-us₄ 1/2 GÍN *a-na* 2 *ki-re-en₆*
- 50 *áš-qúl* 1/3 GÍN *a-na ša-hi-re-en₆ áš-qúl*
e-mu-ni ù e-ba-ru-<tù>-šu a-sí-i

		2/3 GÍN 15 ŒE a-na 3 ki-ra-tim 1/6 GÍN a-na e-Œi 1/4 GÍN a-na Œa-hi-re-en ₆
Ük.		2/3 GÍN 15 ŒE a-na Œe-ne-en ₆ áŒ-qúl-ma
55		i-Œa-pá-<ar ¹ > be-el Œa- ^r x ¹ e-mu-ni ù e-ba-ru-tù-<Œu> a-sí-i e-mu-ni ù
Sk.		e-ba-ru-tù-Œu a-sí-ma 2 GÍN KÙ.BABBAR ga-me-er → 1 1/2 GÍN a-na 5[+x] áŒ-qúl 1/3 GÍN a-na e-Œi 1/6 GÍN a-na a-lá-ni → 15 ŒE a-sú-[.....] áŒ-qúl e-mu-ni ù e-ba-ru-tù-Œu i-Œa-pá-ar a-sí-ma → [x GÍN (x ŒE) a-na]
60		7 ki-ra-tim 1 1/4 GÍN a-na UDU 1/4 GÍN a-e-Œi → 15 ŒE a-sú-[... áŒ-qúl] a-ha-<at>-ni qá-qá-sà a-na IŒtar ta-aq-lu-up

Tercüme:

¹⁻³⁾EniŒtemizi girdirdiğimizde iŒrum-kemeri yerine ^{2/3}¹⁾ mina 15 *uttel*³⁾ (deriden) kemer için tarttım. ³⁻⁴⁾1/4 Œeql (ayakkabı) bağı için, 2/3 Œeql 15 *uttel* 3 (bira) kasesi için tarttım. ⁵⁻⁸⁾1/4 Œeql et için tarttıktan sonra *eniŒtemizi* ve onun meslektaŒlarını davet ettim. *EniŒtemizi* ve onun meslektaŒlarını davet ettikten sonra 1 ½ Œeql gümüş *harcanmıŒtır*. ⁸⁻¹²⁾WahŒuŒana'dan buraya geldiğinde ¼ Œeql (ayakkabı) bağı için, ½ Œeql 2 (bira) kasesi için tarttım. ¼ Œeql et için tarttıktan sonra *eniŒtemizi* ve onun meslektaŒlarını davet ettim. ¹²⁻¹⁴⁾4 ½ Œeql 2 çuval ve 1 kap (bira) maltı için tarttım. ¹⁴⁻¹⁵⁾4 Œeql 2 çuval bira ekmeği için tarttım. ¹⁵⁻¹⁷⁾7 Œeql'den 15 *uttel* eksik, 6 çuval arpa için tarttım. 6 2/3 Œeql 4 çuval buğday için tarttım, ¹⁷⁻¹⁸⁾2 1/6 Œeql yağ için tarttım. 1 1/3 Œeql bal için tarttım. ¹⁹⁻²¹⁾2 ¼ Œeql sığırın ve eŒeklerin koŒum takımları için tarttım. 15 Œeql sığır için tarttım. ²¹⁻²³⁾2/3 Œeql koyun için tarttım. 2/3 Œeql 15 *uttel* koyun için bir kez daha tarttım. 1/6 Œeql koyun için, [x] Œeql koyun için tarttım. ²³⁻²⁵⁾1 Œeql araba için, [x]'den 1/6 Œeql eksik, saman (yapmak) için *döven taŒına* tarttım. ²⁵⁻²⁷⁾*Bir sığır¹ ve bir koyun (için)* tarttım. [x] Œeql 2 deri post için [tart]tım. ²⁷⁻²⁸⁾3 1/6 Œeql 2 odun arabası için [.....] tarttım. ²⁸⁻²⁹⁾1 Œeql'den 7 ½ *uttel* eksik, [..... için] tarttım. ²⁹⁻³³⁾2 Œeql [x] kamyı arabası [için], [x] Œeql meŒe palamudu ve Œarap için, [x] Œeql 30 (ayakkabı) bağı için, [x+]5 Œeql yağ için tarttım. ³⁴⁻³⁷⁾[x] Œeql *umzum* için, 1/3 Œeql soğan için tarttım. 1/2 Œeql 1 kap bulgur için tarttım. 1/6'dan 1 Œeql eksik, *bir çuval saman* için

³⁾ *uttelum* / *uttatum* bir ağırlık ölçüsü olarak 1/180 Œeql'e karŒılıktır (± 1/22 gr.).

tarttım. ³⁷⁻³⁹⁾1/6 ūṣel kamıştan (yapılan) kap için, 1 ūṣel *malahi-kazanı* ve *habašatum*-(kabi) için, ¼ ūṣel *kötü* (kalitesiz) yağ için tarttım. ⁴⁰⁻⁴²⁾1/2 ūṣel'den 7 ½ *uttet* eksik, odun için tarttım. 22 ½ *uttet* kamış için tarttım. Kemerini onun [.....]'na verdim. ⁴²⁻⁴⁴⁾1/4 ūṣel [.....] ekmeği için, 15 *uttet* kamış için, 2/3 ūṣel [.....] için tarttım. ⁴⁴⁻⁴⁵⁾15 *uttet elbisenin bir parçası* için tarttım. 5/6 mina (gümüş) 5 (adet) *kutānum* (cinsi) kumaş için tarttım. ⁴⁶⁻⁴⁹⁾4 ½ ūṣel onun mantosu için tarttım. 4 ūṣel onun (bayanın) *šitrum* (kumaşı) için tarttım. 3 ūṣel (gümüş) benim *šitrum* (kumaşım) için tarttım ve *bayan kölelere bağladım*. ⁴⁹⁻⁵⁰⁾1/2 ūṣel 2 ekmek için tarttım. 1/3 ūṣel (ayakkabı) bağı için tarttım. ⁵¹⁾*Eniştemizi* ve onun meslektaşlarını davet ettim. ⁵²⁻⁵⁵⁾2/3 ūṣel 15 *uttet* üç ekmek için, 1/6 ūṣel odun için, ¼ ūṣel (ayakkabı) bağı için tarttım ve 2/3 ūṣel 15 *uttet* bir çift ayakkabı için tarttım ve onun beyi *yazacak*. ⁵⁵⁻⁵⁷⁾*Eniştemizi* ve onun arkadaşlarını davet ettim. *Eniştemizi* ve onun arkadaşlarını davet ettikten sonra 2 ūṣel gümüş harcanmıştır. ⁵⁷⁻⁵⁹⁾1 ½ ūṣel 5+[x] için tarttım. 1/3 odun için, 1/6 ūṣel palamut için 15 *uttet* [.....] için tarttım. ⁵⁹⁻⁶⁰⁾*Eniştemiz* ve onun arkadaşları (için) *yazacak*. Davet ettim [x ūṣel (x *uttet*)] 7 kap için, 1 ¼ ūṣel koyun için, ¼ ūṣel odun için, 15 *uttet* [.....] için [tarttım]. ⁶¹⁾*Kız kardeşimiz başını İstar için açtı*.

Filolojik Açıklamalar:

St. 1) e-mu-ni: Normal olarak, Akadca'da yalın haldeki (nom.) bir isim, ek zamir aldığı anda ismin -in (gen.) halinde (*e-mi-ni*) yazılması gerekirken, *a-bu-ni*, *a-hu-ni* vs. örneklerinde olduğu gibi, burada da, kelimenin hâl çekiminde değişime uğrayan vokali değişmemiş ve kural dışı bir gramer yapısı ortaya çıkmıştır (Ayrıntılı bilgi için bk. K. Hecker, GKT, § 62 c, s. 102). *emu* kelimesi CAD E, s.154 ve AHW s. 215'te de belirtildiği üzere, "kayın peder, kayın birader, enişte" ve hatta "yeğen" gibi farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Biz bunlardan, metnin içeriğini de düşünerek, "*enişte*" anlamını tercih ettik ve kelimenin anlamında tereddüt olduğunu göstermek için, tercümede *italik* olarak yazdık.

St. 2) iṣ-ri-im (iṣrum A), CAD I s. 261'de bu kelime için "a woolen belt or scarf of special make = bir tür yün kemer veya kaşkol, eşarp" anlamı verilmiştir. Yine aynı satırda geçen *mu-sà-ri-im (miserrulmusarru)* için de CAD M II, s. 110'da "belt, girdle = kemer, kuşak" anlamları verilmiştir. Bu iki aynı anlama gelen kelime, herhalde yapıldıkları nesnelere bakımından biri birinden farklı idi. Belki de, *musarrum*-kemerini deriden elde ediliyordu. Bir nişanın bozulması konulu Kt. 88/k 629 belgesinin 8-13. (H. Sever, Belleten

LVI/217, 1992, s. 667-675) satırları arasındaki ifadelerden, evlilik öncesi damat adayına bir kemer hediye edildiği anlaşılmaktadır. Metnin bütünlüğü düşünüldüğünde, burada da, böyle bir kemer hediye etme durumu söz konusu olabilir. Krş. not 3.

St. 17) *hi-im-tim* "deriden şişe" anlamında Eski Asur belgelerinde çok az geçen bir kelimedir. Ancak, A.M. Ulshöfer'in (Die Altassyrischen Privatorkunden, s. 344) de belirttiği üzere, bu kelime *himētum* "Butterschmalz = eritilmiş yağdan elde edilen saf yağ, hâlis yağ" anlamındaki kelime ile de ilişkili olabilir.

St. 24) *şú-ri-im* (*şuru A*) Eski Asur belgelerinde ilk defa rastladığımız bu kelime için CAD Ş s.257'de "obsidian, flint blade = opsidyen, kesici çakmaktaşı" anlamları verilmiştir. Kelimenin burada *a-na şú-ri-im a-na ša tí-ib-nim áš-qúl* şeklinde "samandan dolayı (samanla ilgili olarak), kesici taş için tarttım" anlamında kullanılması, onun saman elde etmede kullanıldığını göstermektedir. Bu kelime, son zamanlara kadar, aynı amaçla Orta Anadolu'da kullanılan ve "döven dişi" veya "döven taşı" olarak adlandırılan ve tahıl saplarını keserek saman elde etmede kullanılan bir tür kesici opsidyen taş karşılığında kaydedilmiş olmalıdır.

St. 25)Bu satırın yazımında bazı işaret ve hatta bir rakamın eksik kaldığını düşünüyoruz. $GU_4^{al-pi-im} \acute{u} e-me-ri-<im> \acute{a}š-qúl$ "bir sığır ve bir koyun" şeklinde bir okuyuşu denesek de, söz konusu nesnelere için yapılacak ödemenin miktarı metinde eksik kalmaktadır. Metnin genelinde, ödemelerin hangi nesneye yapıldığını *ana* prep. kaydedilirken bu satırda *ana* prep. da yazılmamıştır. Dolayısıyla, bu satırla ilgili verilen tercüme oldukça şüphelidir.

St 34) *um-zi-im* (*ums/ş/zum*) Eski Asur belgelerinde yalnızca bir kaç yerde geçen bu kelimenin anlamı kesin olarak bilinmemektedir. A.M. Ulshöfer, (a.g.e. s.251, not 1'de) bu kelimenin geçtiği bir metni ele almış ve Matouš'un BiOr 16, 183'teki çalışmasında bu kelime için "*enzum* =keçi" kelimesinin değişik bir yazılış şekli olabileceği yönündeki teklifini hatırlatmıştır.

St. 35) *ha-áš-lá-tim*: CAD H bu kelimeyi *hašālu* "to crash = kırmak" anlamındaki fiil ile ilişkilendirmektedir. Az sayıdaki Kültepe metninde geçen (f/k 60: 3; g/k 18:11; h/k 333:4) bu kelime, genellikle arpa ve buğday gibi tahıl ürünleri ile birlikte geçmektedir. A.M. Ulshöfer, yukarıda adı geçen eserinde (s. 368) işlediği Kt. h/k 333

numaralı belgede, kelimeyi "bulgur" anlamına gelen Almanca "Grütze" mânâsında tercüme etmiştir.

St. 39) *hi-im-tim bi₄-iṣ-tim*: (*hi-im-tim* için bk. st. 17 ile ilgili açıklamalar). *bi₄-iṣ-tim* kelimesini, Eski Asur'da daha önce geçmemiş olan, *bīṣu* "kötü" sıfatıyla ilgili olabileceğini ve *hi-im-tim bi₄-iṣ-tim*'in "kalitesiz yağ" anlamında kullanılmış olabileceğini düşünüyoruz. *bīṣu* için bk. CAD B, s.270; AHw. s. 131.

St. 44) *ki-ki-a-ni* : Bu kelimenin *kikunannum* kelimesi ile ilişkili olduğunu düşünerek, "bir elbisenin parçası" şeklinde tercüme etmekteyiz. *kikunannum*'a verilen bu anlam için bk. A Concise Dictionary of Akkadian, SANTAG c. 5, s. 157, 1999 Wiesbaden.

St. 46-47) *na-ah-lá-pá-tí-ša* *ṣí-it-ri-ša* kelimelerinde geçen *-ša* ek zamiri ile kimin kastedildiği açık değildir. Ancak, bu ek zamirlerin metnin sonunda geçen *a-ha-<at>-ni* "kız kardeşimiz" şeklinde ifade edilen bayan ile ilgili olduğu söylenebilir.

St. 48-49) *a-ma-tim ar-ku-us₄*: ifadesini tam olarak anlayamıyoruz. Fiilden önceki kelimeyi *amatim* (çğ.), *ammatum* ve *ana mātīm* olarak üç ayrı şekilde okumak mümkündür. Bu kelime CAD A II, s. 75'de *ammatu* D maddesinde, anlamı bilinmeyen, batı sâmicce bir kelime olarak kaydedilen kelime ile ilişkili olabilir. Çünkü orada verilen örnek cümlede de bu kelimedden sonra *rakāsu* fiili kullanılmıştır. Diğer taftan, bizim de burada öyle tercüme ettiğimiz üzere, kelimeyi *amtum* kelimesinin çoğul yazımı olarak değerlendirmek de mümkündür.

St. 55) *i-ša-pá-<ar>* : Bu satırla ilgili olarak daha uygun bir çözüm bulamadığımızdan ve 59. satırda *i-ša-pá-ar* şeklinde benzer bir form geçtiği için, metnin akışına çok uymasa da, *-<ar>* işaretini, ilave etmeyi uygun buluyoruz. Aynı satırda hemen arkadan gelen *be-el ṣa-ṣa* ifadesi içinde bir çözüm getiremiyoruz.

St. 61) *a-ha-<at>-ni*: *a-ha-ni* yazılışını, ilgili sözlüklerde verilen, metnimizin akışına uyacak herhangi bir kelimeyle irtibatlandıramıyoruz. Ancak, gerek metnin bazı kısımlarında, adı verilmeden (st. 46. *na-ah-lá-pá-tí-ša*, st. 47. *ṣí-it-ri-ša*), *-ša* ek zamiri ile bir bayandan söz edilmesi, gerekse belgenin son satırında geçen *qalāpum* fiilinin fem. çekimlenmiş olması nedeniyle, bu kelimeye, unutulduğunu düşündüğümüz (st 51'de *-tū*'nun, st. 56'da *-ṣu*'nun unutulduğu gibi) *-at* işaretini ilave etmeyi uygun buluyoruz. Aynı

satırda metnin son fiili olarak geçen *ta-aq-lu-up* ise, "soymak, derisini yüzmek" anlamındaki *qalāpum* fiilin I. kalıp 3. tk. şh. (fem.) formu olduğunu düşünüyoruz. *galābum* "traş etmek" fiilinin I. kalıp çekimi olmadığı ve mânâsının metnin bütünlüğüne çok uymayacağı düşüncesiyle, bu fiili *qalāpum* olarak değerlendirmekteyiz. *a-ha-<at>-ni qa-qa-sà a-na İstar ta-aq-lu-up* "Kız kardeşimiz başını İstar için açtı" ifadesi herhalde mecazî bir anlama gelmektedir. İstar için "başını soymak (açmak)" tâbiri ile, "kızın baş örtüsünü çıkarması" kastedilmiş olmalıdır. Buradan hareketle, *qaqqadam qalāpum* "başı soymak, açmak" ifadesinin, Kültepe metinlerinde geçen, bir bayanın başını açmasına karşılık gelen *qaqqadam patā'um* tâbiri ile paralel bir anlama geldiğini söyleyebiliriz. Krş. J. G. Dercksen, NABU 1991, 28 (AKT I, 77 t.: 3-4; z.: 6.)

Özet

1988 yılı tabletleri arasında, Pilah-İstar ailesine âit bir arşivin olduğu bilinmektedir. Bu arşive ait daha önceden yayınlanmış belgelerden, Pilah-İstar ile diğer erkek kardeşleri arasında, artık büyümüş olan kız kardeşlerinin evlendirilmesi konusunda çeşitli yazışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Bunlardan biri olan Kt. 88/k 97/b metninde, söz konusu kız kardeşin "*kocaya verilmesi*" için bir miktar masraf yapılacağı ve ihtiyaç duyulan gümüşün nereden temin edileceği hakkında dikkat çeken ifadeler bulunmaktadır.⁴ Bunlardan, Kaniş kârum'unda düzenlenmiş ve yine aynı arşivden olan Kt. 88/k 629 belgesinde de, Pilah-İstar'ın, kız kardeşinin sözlüsü olan Amur-İstar'a hitâben, evliliğin gerçekleşmesi yönünde, ısrarlı çağrılar yaptığını görüyoruz.⁵ Arşivin yayınlanmamış belgeleri arasında, bu konuda yazılmış başka belgelerin de bulunması muhtemeldir.

⁴ S. Çeçen tarafından yayınlanan (*mutanu in den Kültepe-Texten*, ArAn I, s. 56) Kt. 88/k 97/b belgesinin ilgili satırları şöyledir: *a-ha-at-ni* ⁶*ir-tê-bi ba-a-nim* KÜ.BABBAR *ma-la* ⁷*i-ga-mu-ru* 3 *né-nu a-na* ⁸*ki-iš-da-ti-ni / lu ni-iš-ta-pá-ak-ma* ⁹*ü-lá É tám-kà-ri-im* KÜ.BABBAR *a-na* ¹⁰*sí-ib-tim lu ni-il₅-qê-ma gam-ra-am* ¹¹*lu ni-<ig>-mu-ur-ma a-ha-at-ni* ¹²*a-na mu-tim lu ni-dí-šî* "..... ⁶⁻⁸Kız kardeşimiz büyüdü, gelin harcanacak kadar gümüşü biz üçümüz kazançlarımızdan bir araya getirelim ⁹⁻¹¹veya tüccar evinden faizli gümüş alarak, harcama yapalım ve ¹¹⁻¹²kız kardeşimizi kocaya verelim"

⁵ H. Sever tarafından işlenen (Anadolu'da Nişanın Bozulması Hakkında Verilmiş Kaniş Karumu Kararı", *Belleten* c. LVI sayı 217, s. 670-671) Kt. 88/k 629'un ilgili satırları şöyledir: ¹⁻³Pilah-İstar Amur-İstar'a karşı bizi (şahit olarak)tuttu ve Pilah-İstar şöyle söyledi: ⁴⁻⁶"Babama söz vermiştin, gel karını al!" ⁷Amur-İstar şöyle (cevap verdi): ⁸⁻¹³"Babama söz vermiştim (ama) kayın biraderlerim olarak belim için kemeri bana vermediniz. ¹⁴⁻¹⁶Ayrıca, kardeşimi davet etmediniz, günler geçti, ben değiştim (fikrim değişti) ve ¹⁶⁻¹⁹ikinci bir Asurlu bayan alacağım. Senin kız kardeşini almayacağım".

Büyük ihtimalle, yukarıda sözünü ettiğimiz tüccar ailesinin arşivine âit olan bu yeni belge, metinde sözü edilen kız kardeşin evlendirilmesi ile ilgili, yapılan masrafların kaydedildiği bir listedir. Diğer taraftan, metinde ekmek, et, bira maltı, şarap, yağ, bal, soğan, bulgur, arpa, buğday, sığır, koyun, farklı büyüklüklerde kazanlar, odun, kemer, birkaç tür kumaş ... gibi, çoğu yiyecek malzemelerinden oluşan çok çeşitli nesnelere söz edilmesi, Kültepe'de Koloni Çağında yaşayan insanların mutfak ve beslenme kültürleri hakkında bilgi edinmemizi sağlamaktadır. Ayrıca, bu çok değişik cins ve miktarlardaki malzemeler için küçük çaplı ödemelerin yapılması, bir tören, eğlence veya toplantı hazırlığına işaret olarak kabul edilebilir. Metnin sonunda geçen "Kız kardeşimiz başını İstar için açtı" ifadesi ile vurgulanmak istenen durum yoruma açıktır. Bu ifade ile, belki de o çağlarda, genç kızların artık evlenecek yaşa geldiklerini göstermek için, tanrıça İstar adına düzenlenen bir törene katıldıkları ve bu tören esnasında başlarını açtıkları akla getirilebilir. Elbette, o çağlarda bu tür geleneklerin var olduğunu kesin olarak söyleyebilmek için, benzer ifadelerin geçtiği, daha detaylı bilgiler veren yeni belgelere ihtiyaç vardır.

Kt. 88/k 71

